

Sygn. akt XV Ca 516/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SO Brygida Łagodzińska

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2015 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...), z siedzibą w W.

przeciwko R. G.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 28 stycznia 2015 r.

sygn. akt IX C 1825/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oddala powództwo,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 617 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 388 zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt XV Ca 516/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do Sądu Rejonowego (...) w L. w dniu 11 marca 2014 roku (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od R. G. kwoty 2.679,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 marca 2014 roku i kosztami procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty z dnia 28 marca 2014 r. wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym pod sygnaturą akt IV (...)referendarz sądowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sprzeciwem z dnia 18 kwietnia 2014 r. pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.741,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 11 marca 2014 r. do

dnia zapłaty, w punkcie 2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie 3. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 207,20 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany zaskarżając wyrok. w części, tj. w zakresie punktów 1. i 3.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż pozwany skutecznie zawarł umowę p. sp. z o.o., podczas gdy zebranego i przedstawionego przez powoda materiału dowodowego jak i z podniesionych przez pozwanego zarzutów taka okoliczność w żaden sposób nie wynikała,

- art. 217 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak uwzględnienia zarzutów pozwanego zawartych w pismach procesowych i ograniczenie rozpoznania zarzutów pozwanego tylko do tego, czy strony zawarły umowę (strona 5 uzasadnienia wyroku), brak wyjaśnienia w uzasadnieniu dlaczego sąd nie uwzględnił zarzutów pozwanego podczas gdy pozwany zarzucał: brak świadczenia jakichkolwiek usług przez p. na rzecz pozwanego, brak doręczenia faktur i błędne obliczenia dotyczące dochodzonych od pozwanego odsetek, braku przekonującego wyjaśnienia dlaczego sąd nie uwzględnił zarzutów pozwanego w uzasadnieniu wyroku,

- art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż p. sp. z o.o. świadczyła na rzecz pozwanego usługi i spełniła swoje świadczenie i że okoliczność ta została udowodniona przez powoda, podczas gdy w uzasadnieniu sąd wskazał, iż brak było możliwości sprawdzenia tej okoliczności, zaś z zebranego materiału dowodowego również nie wynikało, by powód przedstawił chociażby wykonany na rzecz pozwanego projekt strony internetowej,

- art. 299 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie pozwanego na okoliczności rozmowy przeprowadzonej w dniu 11 września 2012 r. jak i na okoliczności braku jakiegokolwiek spełnienia świadczenia przez p. sp. z o.o. i stwierdzenie sądu pierwszej instancji, że w sprawie nie zachodziła potrzeba przesłuchania pozwanego, podczas gdy to pozwany miał jedynie wiedzę dotyczącą tego, czy jakiegokolwiek usługi były mu świadczone, czy też nie,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób wadliwy, polegający na stwierdzeniu iż pozwany nie oferował jakichkolwiek środków dowodowych na poparcie swoich twierdzeń, podczas gdy w pismach procesowych pozwany wskazywał na odpowiednie wnioski dowodowe,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak przekonującego wyjaśnienia na czym sąd się oparł uznając, iż jakiegokolwiek usługi były świadczone przez p. sp. z o.o. na rzecz pozwanego i że z tego tytułu pozwany był zobowiązany do zapłaty,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 201 § 1 oraz art. 205 § 1 kodeksu spółek handlowych poprzez brak zastosowania w sprawie i uznanie, iż pozwany zawarł z p.sp. z o.o. umowę, podczas gdy w przedmiotowej sprawie p. sp. z o.o. nie była reprezentowana ani przez zarząd spółki ani przez prawidłowo umocowanego pełnomocnika, a co za tym idzie - nie mogła ona skutecznie zawrzeć jakiegokolwiek umowy z pozwanym,

- art. 97 k.c. poprzez błędne zastosowanie i uznanie, iż osoba prowadząca rozmowę z pozwanym była osobą upoważnioną do działania w imieniu p. sp. z o.o. oraz jej działania wywoływały bezpośrednie skutki dla w/w spółki oraz dla pozwanego, podczas gdy rzekoma umowa nie była zawierana w lokalu przedsiębiorstwa, a powołany przepis nie znajduje zastosowania do umów zawieranych za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość,

- art. 750 k.c. poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że samo rzekome zawarcie umowy, bez jakiegokolwiek świadczenia ze strony p. sp. z o.o. na rzecz pozwanego, dawało podstawę do wystawienia faktury na pozwanego i dochodzenia od niego zapłaty, podczas gdy ewentualną zapłatę powinno poprzedzić spełnienie świadczenia przez p.sp. z o.o.,

- art. 491 § 1 k.c., art. 492 k.c. oraz art. 493 § 1 k.c. poprzez uznanie, iż obowiązkiem pozwanego było odstąpienie od umowy z p. sp. z o.o., podczas gdy brak jest takiego obowiązku w związku z faktem, iż zarzut braku spełnienia świadczenia może być podnoszony również jako zarzut obronny w postępowaniu o zapłatę,

- art. 455 k.c. poprzez uznanie, iż powód wykazał skuteczne wezwanie pozwanego do zapłaty podczas gdy z przedstawionego materiału dowodowego taka okoliczność nie wynikała, co przesądza o braku możliwości skapitalizowania i dochodzenia skapitalizowanych odsetek ustawowych,

- art. 513 § 1 k.c. poprzez nieuwzględnienie zarzutu pozwanego co do braku spełnienia świadczenia przez p. sp. z o.o. na rzecz pozwanego, podczas gdy zarzut ten przysługiwał pozwanemu wobec powoda.

Mając na uwadze powyższe, pozwany wniósł o uchylenie, na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienia sądu pierwszej instancji o oddaleniu wniosku dowodowego w postaci przesłuchania pozwanego oraz zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zmianę punktu 3 wyroku poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego jako bezzasadnej, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach, dopuszczenie wniosku dowodowego w postaci regulaminu świadczenia usług reklamowych przez pkt.pl na okoliczności wskazane w treści niniejszego pisma.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., sąd odwoławczy ma obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie.

Słusznie skarżący zarzucił naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że p.sp. z o.o. świadczyła na rzecz pozwanego usługi, spełniając tym samym swoje świadczenie. Materiał dowodowy, na podstawie którego orzekł Sąd pierwszej instancji, składa się z akt sprawy Nc-e (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) w L., faktury VAT nr (...), faktury VAT nr (...), umowy o przelew wierzytelności z dnia 11 września 2013 r., umowy objęcia akcji oraz zbycia wierzytelności w wykonaniu aportu z dnia 20 grudnia 2013 r., zawiadomienia z wezwaniem do zapłaty z dnia 31 stycznia 2014 r., płyty CD zawierającej nagranie rozmowy pracownika powoda z pozwanym. Innych wniosków dowodowych, poza wskazanymi wyżej powód nie zgłaszał.

Wykazane nieścisłości w toku rozumowania Sądu I instancji wskazują, że strona powodowa, w zakresie koniecznym do rozstrzygnięcia, nie podolała spoczywającemu na niej ciężarowi dowodów, zaś Sąd meriti poczynił ustalenia faktyczne w oparciu o błędną ocenę materiału dowodowego. Jedyne, co jest możliwe do ustalenia w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy to fakt, że w sposób nie budzący wątpliwości pozwany w dniu 11 września 2012 r. zawarł z p. Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług mającą za przedmiot tworzenie strony wraz z indeksacją. Do zawarcia umowy doszło ustnie – w trakcie trwania rozmowy telefonicznej.

Wobec stanowiska pozwanego, zgodnie z którym podtrzymywał on, że zbywca wierzytelności nie świadczył jakichkolwiek usług na jego rzecz – ciężar wykazania zasadności niewątpliwie spoczywał na powodzie, czemu nie sprostał. Strona pozwana nie mogła wszak dowodzić okoliczności negatywnej, tj. faktu nieutworzenia strony oraz zaprzestania jej systematycznej indeksacji. To powód winien był przedłożyć dokumenty wykazujące tę okoliczność,

tym bardziej, że jest podmiotem profesjonalnym, który świadczy usługi na rzecz wielu podmiotów, w ramach prowadzonej działalności.

Zaznaczyć przede wszystkim należy, że w sprawach cywilnych obowiązek wskazywania dowodów obciąża strony (art. 232 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która wywodzi z tych faktów skutki prawne (art. 6 k.c.- por. wyrok SN z 17.12.1996 r., I CKU 45/96, Palestra 1998, Nr 1-2, s. 204). Ustalenia Sądu uzależnione są więc od przedstawionego przez strony materiału dowodowego. Podkreślić należy, że to przede wszystkim powód, będąc inicjatorem procesu, określa przedmiotową podstawę powództwa, zakreślając faktyczne granice kognicji Sądu w tej materii, które ulegają modyfikacji jedynie w takim zakresie, jaki wynika ze sposobu obrony przyjętego przez jego przeciwnika, przy czym modyfikacja ta nie może polegać na uczynieniu przedmiotem zainteresowania Sądu okoliczności wykraczających poza fakty, w oparciu o które konstruowane jest roszczenie. Kontradiktoryjny charakter procesu wyklucza przy tym, w szczególności w sprawach z udziałem profesjonalnych pełnomocników, możliwość ingerencji Sądu w określoną przez strony płaszczyznę faktyczną sporu, co oczywiście nie niweczy obowiązku dokonania przez Sąd jej komplementarnej oceny prawnej, zgodnie z zasadą *dabis mihi factum, dabo tibi ius*.

Zgodnie z wyżej wyrażoną zasadą, to na powodzie ciążył jako tzw. „dowód główny” (spoczywający na stronie obciążonej ciężarem dowodu) obowiązek wykazania świadczenia usług na rzecz pozwanego, których przedmiotem było tworzenie strony wraz z indeksacją.

W ocenie Sądu Okręgowego powód zadaniu temu nie sprostał. W pozwie powód zgłosił wnioski dowodowe z dwóch faktur oraz umowy z dnia 11 września 2012 roku na okoliczność powstania i wysokości zobowiązania. Pozostałe dowody były związane z przelewem wierzytelności. W piśmie z dnia 2 grudnia 2014 roku pozwany poza podtrzymaniem zarzutu, iż nie została zawarta pomiędzy stronami żadna umowa, podniósł również zarzut, iż (...) spółka z o.o. nie wykonała na rzecz pozwanego żadnej usługi. Przedstawione przez powoda dowody, a w szczególności dokumenty w postaci faktur VAT nie mogły stać się podstawą skonstruowania wskazywanych w pozwie faktów co do świadczenia przedmiotu umowy. W świetle twierdzeń Sądu Rejonowego i akcentowanej przez ten Sąd właściwości dowodowej faktury VAT - zdaniem Sądu Okręgowego - należy stwierdzić, że niczym nie różni się ona od mocy dowodowej innych dokumentów. Tak jak każdy dokument prywatny, faktura VAT jest dowodem tego, że określona osoba złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie. W orzecznictwie zauważa się, że wyłącznie na podstawie faktury VAT nie sposób ustalić, że strony łączyła umowa określonej treści, jak i tego, czy i w jakim zakresie umowa ta została zrealizowana (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 7 listopada 2007 roku, II CNP 129/07). Nigdy zatem faktura VAT nie będzie wyłącznym dowodem uzasadniającym roszczenie. Może ona jedynie wskazywać na zawarcie przez strony ustnej umowy. Jednak treść takiej umowy oraz jej wykonanie przez strony zawsze musi zostać wykazane dodatkowymi dowodami. W tym kontekście oczywistym jest, że sama faktura nie jest źródłem stosunku cywilnoprawnego (zob. wyrok SN z dnia 6 czerwca 2001 r., CKN 291/00). Chcąc udowodnić przed sądem zasadność dochodzonego roszczenia powód musiałby więc wykazać zawarcie oraz treść umowy (temu obowiązkowi powód sprostał), jak i spełnienie świadczenia. Okoliczności te nie wynikają bowiem bezpośrednio z treści faktury VAT. Z tych przyczyn zawsze konieczne jest przytoczenie innych dowodów na te okoliczności. Dopiero całokształt wszystkich tych dowodów może pozwolić na ustalenie, że dochodzone roszczenie zasługuje na uwzględnienie. Tymczasem powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie zaoferował dowodów potwierdzających, iż w rzeczywistości zbywca wierzytelności spełnił świadczenie, którego zapłaty domagał się w przedmiotowej sprawie. Po podniesieniu przez pozwanego zarzutu braku spełnienia świadczenia, powód był zobowiązany złożyć wnioski dowodowe czy to z zeznań świadków czy dokumentów (np. wydruków z Internetu, płyty z opracowania projektu strony) celem wykazania, iż umowa została przez (...) spółka z o.o. wykonana. W szczególności zauważyć należy, iż projekt strony miał powstać przy udziale pozwanego, sprzedawca usługi (...) spółka z o.o. miał przesłać projekt strony, do której pozwany mógł złożyć swoje propozycje. Przedstawiony zaś przez powoda materiał dowodowy nie tylko nie pozwala na przyjęcie, iż powstała dla pozwanego strona internetowa ale nawet nie potwierdza, iż został wykonany i przesłany pozwanemu projekt tej strony.

Z tych przyczyn, niezasadne jest stanowisko wyrażone przez Sąd Rejonowy (zawarte na k. 94 uzasadnienia wyroku), który nie uwzględnił zarzutu pozwanego co do braku spełnienia świadczenia przed stroną powodową. Dysponując twierdzeniami i dowodami przedłożonymi przez powoda Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania o konieczności oddalenia powództwa, albowiem powód wskazanego w pozwie roszczenia nie wykazał stosownie do art.6 k.c. i art.232 k.p.c. tj. nie wykazał spełnienia świadczenia.

Powód w odpowiedzi na apelację złożył wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z regulaminu świadczenia usług reklamowych na okoliczność, iż świadczący usługę może wstrzymać się z realizacją wszystkich usług z uwagi na opóźnienie w zapłacie jakiegokolwiek części wynagrodzenia. Dowód ten Sąd Okręgowy uznał za spóźniony, nie było bowiem żadnych przeszkód aby dowód ten został powołany przed Sądem pierwszej instancji. Jak wyżej wspomniano zarzut niewykonania zobowiązania został podniesiony przez pozwanego w piśmie z dnia 2 grudnia 2014 roku, które zostało przesłane pełnomocnikowi powoda, co wynika z potwierdzenia nadania przesyłki poleconej w dniu 3 grudnia 2014 roku. Powód obowiązany był po otrzymaniu tego pisma złożyć wnioski dowodowe na okoliczność wykonania zobowiązania. Ponadto powód w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie podnosił, iż sprzedawca wstrzymał w jakimś momencie realizację usługi z uwagi na opóźnienie w płatności. Okoliczność tę po raz pierwszy podniósł w odpowiedzi na apelację. Ubocznie wskazać należy, iż materiał dowodowy nie potwierdził, iż (...) spółka z o.o. w ogóle przystąpiły do wykonywania umowy. Brak było również podstaw do uznania, iż załączony do odpowiedzi na apelację regulamin był wiążący dla pozwanego. Z treści rozmowy telefonicznej, w której pozwany potwierdził umowę nie zostało wskazane przez sprzedającą usługę, iż poza umową integralną częścią umowy jest regulamin. Pozwany miał otrzymać wszystkie dokumenty związane z umową przesyłką poleconą, ale i w tym przypadku powód nie przedłożył takiego potwierdzenia nadania przesyłki. Wobec niewykazania przez powoda wykonania umowy roszczenie podlegało oddaleniu.

W świetle powyższych rozważań, ustosunkowanie się do pozostałych zarzutów było bezprzedmiotowe.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż powództwo oddalił. Konsekwencją zmiany powództwa była zmiana kosztów procesu, którymi na podstawie art. 98§ 1 i 3 k.p.c. oraz §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Dz. U. z 2013 r. poz. 490) obciążył powoda jako stronę przegrywającą,

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 108§1 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Dz. U. z 2013 r. poz. 490) obciążając nimi powoda. Na koszty procesu składała się opłata od apelacji 88 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 300 zł.

/-/ B. Łagodzińska